

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

FYLKESRÅDMANNEN
Kulturavdelingen

Statens vegvesen - Region Vest
Askedalen 4

6863 LEIKANGER

04.02.2014

Deres ref.:

Saksbehandler: Sikke Viste og Ingvar Kristiansen
Direkte innvalg: 51 51 66 81/51516908

Saksnr. 13/5645-4
Løpenr. 8481/14
Arkivnr. 144 Q12

KOMMUNEDELPLAN E134 MELLOM BAKKA I ETNE KOMMUNE OG SOLHEIM I VINDAFJORD KOMMUNE. VARSEL OM OPPSTART AV PLANARBEID, SAMT HØRING AV FORSLAG TIL PLANPROGRAM - UTTALE SEKSJON FOR KULTURARV

Rogaland fylkeskommune viser til deres brev datert 10.12.13.

Rogaland fylkeskommune, seksjon for kulturarv, har vurdert kommunedelplanen som sektormyndighet innenfor kulturminnevern.

Planprogram for E134 Bakka – Solheim skal angi mål, forutsetninger og utredningsbehov for planarbeidet med ny trase for E134 mellom Bakka i Etne kommune og Solheim i Vindafjord kommune. Denne uttalelsen gjelder kun for strekket i Vindafjord kommune.

Merknader til planprogrammet

Det fremgår av planarbeidet at det foreløpig ikke er fastlagt endelige og konkrete trasealternativ, men flere foreløpige silingsarbeid har dannet grunnlag for de foreslåtte trasealternativene innenfor planområdet. For å håndtere alle alternativene og variantene er planområdet delt inn i 6 delområder i Vindafjord kommune.

Et av resultatmålene for planarbeidet er at påfølgende konsekvensutredning og kommunedelplaner skal gis et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for valg av trase for ny E134 mellom Solheim i Vindafjord kommune og Bakka i Etne kommune. Etter at kommunedelplanene, som og vil omfatte konsekvensutredningene, er vedtatt i hver av kommunene, vil det bli utarbeidet reguleringsplaner i en egen prosess.

Under punkt 2, *Tilhøvet til anna planlegging*, bør følgende statlige føringer vedrørende kulturminner tas med:

Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven)

Stortingsmelding nr. 16 (2004-2005) «*Leve med kulturminner*» der det påpekes at dagens generasjoner er forpliktet til å forvalte kulturminner med respekt for dem som har levd før oss, og med omtanke for dem som kommer etter.

Stortingsmelding nr. 26 (2006-2007) påpeker at det er et nasjonalt mål at bl.a. det årlige tapet av, og skade på, verneverdige kulturminner og kulturmiljøer skal minimeres, og tapet

POSTADRESSE
Postboks 130 Sentrum
4010 STAVANGER

BESØKSADRESSE
Arkitekt Eckhoffsgt. 1
STAVANGER

TELEFON
51 51 66 00

TELEFAKS
51 51 68 90

BANKGIRO: 3201.05.50520

E-POST: firmapost@rogfk.no

INTERNETT: www.rogfk.no

skal innen år 2020 ikke overskride 0,5 % årlig. Dette fremheves også i Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge (Dokument nr. 3:11 (2006-2007)).

Seksjon for kulturarv ser i planprogrammet kap. 4.7 *Kulturminne og kulturmiljø* at det er identifisert tre områder/kulturmiljøer i Vindafjord kommune som det er ønskelig å verne for fremtiden. Seksjon for kulturarv anser kartleggingen av kulturmiljøer som en positiv avgjørelse og forutsetter at dette blir fulgt opp i det videre arbeidet.

I planprogrammet er kulturmiljø og kulturminne et av temaene som skal belyses gjennom konsekvensutredningen, jf. kap. 6.3.5 *Kulturmiljø og kulturminne*. Konsekvensutredningen må beskrive kulturminnene som ligger i plan- og influensområdet og hvilke konsekvenser økt arealutnyttelse og arealdisponering vil få for kulturminnene. Dette bør også illustreres med fotomontasje eller lignende fra representative ståsteder i forhold til viktige kulturminner og kulturmiljø både innenfor plan- og i influensområdet. Forholdet til undersøkelsesplikten i kulturminnelovens § 9 må også omtales. Da kulturminnemyndighetene ikke kan kreve kulturhistoriske registreringer gjennomført på kommunedelplannivå, må det gå klart frem at undersøkelser etter kulturminnelovens § 9 vil bli avklart på reguleringsplannivå.

Automatisk freda kulturminner

Fylkesrådmannen gjør oppmerksom på at fylkeskommunen ikke har grunnlagsmateriale for å kunne vurdere hvorvidt den foreslåtte arealdisponeringen innebærer konflikt i forhold til ikke kjente automatisk freda kulturminner. Det må derfor presiseres at fylkeskommunen ved sin uttalelse ikke har sagt seg enige i arealbruken, jfr. lov om kulturminner § 8, 4.ledd. Dette innebærer at arealdelen ikke har direkte rettsvirkning sett i forhold til automatisk freda kulturminner, og kan særlig få konsekvenser for områder som nå legges ut til byggeområder. Arealbruken vil først bli avklart i forhold til kulturminneloven når de enkelte reguleringsplaner sendes til fylkeskommunen som sektormyndighet for kulturminnevern.

Når det gjelder konfliktnivået er det delområde V1 Solheim-Eikedal som har det største konfliktnivået. Innenfor dette delområdet er det utarbeidet 8 ulike alternativ for veitraseen. For alternativ V1.12 vil det være direkte konflikt med det automatisk freda kulturminnet ved Lundagard (id 171586), jf. Kulturminneloven § 3. Denne kulturminnelokaliteten består av et gravfelt med minst 10 gravhauger. Alternativ V1.10 og V1.17 vil også ha nærføring til samme kulturminnet. Seksjon for kulturarv vurderer disse alternativene også til å være i konflikt med id 171586, jf. Kulturminneloven § 3 om skjemming. Seksjon for kulturarv anbefaler at alternativ V1.10, V1.12 og V1.17 ikke velges innenfor delområde V1 Solheim-Eikedal.

Innenfor delområde V5 Ølen og Eide er det registrert flere kulturminner i nærområdet til planlagte trasealternativ. På gården Eide er det registrert flere kulturminner i form gravhauger, totalt 13 stk (id 55210, 15808, 73013, 45478, 25520, 66418, 66419, 55212, 25521, 73014, 15809, 55211, 66417). Det er viktig at en i dette området tar hensyn til de registrerte automatisk freda kulturminnene slik at en unngår konflikt med disse.

Nyere tids kulturminner

Fra kulturminnefaglig hold er det positivt at en allerede på dette tidlige stadiet i planarbeidet har kartlagt tre områder/kulturmiljøer med stor verdi i Vindafjord. Vi kjenner til at det finnes bygninger/bygningsmiljøer med høy verneverdi i influensområdet til noen av de skisserte traséene, som ikke inngår i høringsutgaven til planprogrammet. Vi vil derfor

påpeke, som det også blir nevnt i høringsutgaven til planprogrammet, at dette bildet må utdypes og utvides i det videre planarbeidet.

En stor utfordring med tanke på nyere tids kulturminner i Vindafjord er at SEFRAK-objektene i den aktuelle delen av kommunen, altså det som før var Ølen kommune, ikke er blitt evaluert. Det vil si blitt klassifisert som A, B eller C objekter. I KU for kulturminner må alle SEFRAK objekter og andre nyere tids kulturminner, som både vil bli direkte og indirekte berørt kartlegges og vurderes og settes inn i en landskapskontekst. SEFRAK-registrerte objekter bør ikke utelates, heller ikke objekter i verneklasse C, da de ofte inngår i sammenhengende kulturmiljøer. Vi vil videre gjøre oppmerksom på at det kan finnes andre og yngre kulturminner som ikke er med i SEFRAK-registeret, da materialet kun omfatter kulturminner frem til år 1900, hovedsakelig bygninger. Det er viktig å få en så brei og god oversikt over de (nyere tids) kulturhistoriske verdiene i alle de seks delområdene av planområdet som mulig.

Arbeidet med å evaluere SEFRAK-materialet i gamle Ølen kommune er tenkt gjort i løpet av våren 2014. Dette er det Rogaland fylkeskommune, seksjon for kulturarv, som har ansvaret for å få gjennomført. Vi ber om at seksjon for kulturarv blir kontaktet av den/de som skal utarbeide KU for kulturminner for løpende kontakt i forbindelse med evalueringen.

Vi vil også gjøre oppmerksom på at Vindafjord kommune er i gang med arbeid med en kulturminneplan for kommunen.

I KU bør det utredes både direkte og indirekte konsekvenser av tiltaket med tanke på kulturminner og tilhørende landskap. *Direkte virkninger* vil si skade, fjerning, tildekking, flytting osv av kulturminner. *Indirekte virkninger* vil si endring eller forstyrrelser i omgivelsene som utgjør en del av kulturminnets/-miljøets sammenheng. Dette går bl.a. på visuelle virkninger, støy osv som jo er relevante når det er snakk om en vei.

Infrastruktur vil kunne stykke opp og fragmentere sammenhengende kulturmiljø og – landskap. Når det gjelder trasévalg vil vi ut fra et kulturminnefaglig ståsted argumentere sterkt for at en ser på de løsningene der det er minst konflikt med kulturminner, kulturmiljø og - landskap - der de fysiske inngrepene vil bli minst skjemmende og at det vurderes avbøtende tiltak med tanke på støy og visuell skjemming.

Dersom man ikke finner alternative løsninger som er akseptable med tanke på opplevelse og vern av viktige kulturminneverdier, kan det påregnes innsigelse til kommunedelplanen, fra kulturminnefaglig hold.

Med hilsen
Seksjon for kulturarv

Kate I. Jellestad Syvertsen
seksjonssjef

Sikke Viste og Ingvar Kristiansen
rådgiver

Kopi:
Fylkesmannen i Rogaland
Vindafjord kommune
Etne kommune
Hordaland fylkeskommune

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.